

Список використаних джерел:

1. Савеленок Е. Идеология управления в организации [Електронний ресурс] / Савеленок Е. – Режим доступу: <http://vasilieva.narod.ru/ptpu>.
2. Нікітенко С. Г. Програма формування лояльності працівників до організації: розробка, реалізація та оцінка ефективності. / Нікітенко С. Г. // Актуальні проблеми психології. – 2010. – Т. 7. – Вип. 20. – С. 42-45.
3. Зайцева А. Вимірюємо лояльність персоналу [Електронний ресурс] / Зайцева А. – Режим доступу: <http://hr-kavjarnia.com.ua/articles/20-loyalty>.

Рецензент – д.держ.упр., професор Лозинська Т.М.

УДК 631.15:631.3

АДАПТАЦІЯ СИСТЕМИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ДО ІНЖЕНЕРНО-ТЕХНІЧНОЇ СЛУЖБИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

**Сакало В. М., к.т.н., доцент; Мінькова О. Г., Сазонова Н. А., асистенти
Полтавська державна аграрна академія**

Проаналізовано систему прийняття управлінських рішень інженерно-технічної служби аграрного підприємства. Сформовано умови функціонування системи та обґрунтовано основні її складові етапи. Визначено напрямки інформаційних потоків та області формування груп впливових факторів на результативність усієї системи.

System of decision-making engineering services agricultural enterprises was analyzed. Terms of the system were established and proved its basic constituents phases. Information flow directions were determined. Area forming groups of influential factors on the performance of the whole system selected.

Постановка проблеми. Під впливом постійних змін умов господарювання сільгоспвиробника відбуваються перетворювання у системах прийняття рішень, переглядаються процеси управління виробництвом. Постійне підвищення відповідальності керівника за прийняте рішення, ускладнення зовнішнього фону у конкурентному середовищі, підвищення рівня технічного прогресу вимагають постійного аналізу перебігу технологічних процесів для визначення напрямків керованого впливу. Прийняття управлінських рішень – повсякденна задача будь-якого керівника. Тому формування і адаптація системи прийняття управлінських рішень до діяльності інженерно-технічної служби є запорукою покращення функціонування такої відповідальної ланки аграрного підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У багатьох працях вчених, а саме: Ст. Біра, О. Кузьміна, Г. Кунца, І. Морріса, М. Старра, В. Шорина, М. Чумаченка, відмічається, що теорія прийняття рішень містить математичний системний аналіз, імітаційне моделювання, евристичні методи обґрунтування рішень, теорію ігор, методи експертних оцінок, порядок процедури прийняття рішень, програми управління за цілями або результатами [3, 4, 6].

Аналізуючи процес функціонування складних технологічних систем можна зробити висновок, що головним фактором, який впливає на правильність обраного рішення є первинна або вхідна інформація, її достовірність, актуальність і повнота. Розглядаючи умови до вхідної інформації доцільно

відштовхуватись від вимог, які ставляться до самого управлінського рішення [1]. Так, інформація повинна бути своєчасною, що забезпечується налагодженням зворотного зв'язку між об'єктом управління і керуючим органом, мати чітко виражений кількісний або якісний вираз, тобто придатна до аналізу за допомогою відомих моделей і способів, комплексною – відображати всі зміни в перебігу процесу чи зміні стану об'єкта управління.

Постановка завдання. Метою роботи є визначення етапів формування системи прийняття управлінських рішень при функціонуванні інженерно-технічної служби. Виділення напрямків інформаційних потоків та зовнішнього і внутрішнього, по відношенню до системи, середовища, що обумовлює фактори, які необхідно враховувати на різних етапах процесу прийняття рішень.

Виклад основного матеріалу дослідження. В аграрному виробництві вплив зовнішніх факторів характеризується швидкоплинними змінами оточуючого середовища та виникненням непередбачених ситуаційних завдань, які потребують миттєвої реакції. Вплив внутрішніх факторів можна розглядати як довгострокову компоненту, що характеризується плановими технологічними та структурними перетворюваннями.

У цих умовах керівник підприємства не може розраховувати тільки на свою інтуїцію та наближені розрахунки. Рішення і дії управлінського персоналу повинні базуватися на точних розрахунках, глибокому і всебічному вивченні проблеми, бути науково обґрунтованими, мотивованими, оптимальними. Будь-який організаційний, технічний і технологічний захід не повинен здійснюватися без визначення його доцільності.

Функціонування інженерно-технічної служби в таких умовах зводиться до прийняття управлінських рішень в умовах значної невизначеності, що не дає змоги гарантувати вибір найкращого варіанту розвитку процесу чи об'єкту.

Як підтримку в прийнятті управлінських рішень часто застосовують основні технології аналітичного моделювання, а саме: аналіз цільової функції, параметричний аналіз, оптимізаційний аналіз, прогнозування на основі трендів і експоненційного згладжування та ін. [2].

Тому застосування інструментарію у вигляді моделей, які дозволяють оптимізувати параметри технічних засобів та технологічного обладнання, планові навантаження на технологічні ланки, обґрунтувати умови досягнення та підтримання необхідної інтенсивності виробництва і, відповідно до цього, необхідної кількості технічних засобів та технологічного обладнання є невід'ємною частиною системи прийняття рішень.

Одним із головних етапів розробки і реалізації моделей є формалізація процесів виробництва. Не залежно від галузі застосування, способу проектування або моделювання складної системи, слід відмітити основні етапи її формального опису.

1. Складання змістовного опису об'єкту чи процесу та розробка вербальної моделі.
2. Розчленування системи на кінцеву кількість складових елементів та формування компонентів моделі.

3. Розробка математичної моделі системи та подальша її алгоритмізація.

Складність формування системної задачі функціонування інженерно-технічної служби полягає в тому, що вирішення питань експлуатації технічних засобів можна розглядати з різних боків. З одного боку, оптимізаційних процесів вимагають технології виробництва, з іншого боку, загальні характеристики використання техніки повинні бути в заданих або оптимальних межах, також треба враховувати паралельне використання та необхідне резервування.

Таким чином, можна зробити висновок, що керівник інженерно-технічної служби повинен займатися як аналітичною, так і прогновною, плановою діяльністю.

Упровадження ресурсозберігаючих технологій у рослинництві дає значний економічний та екологічний ефекти. При вирощуванні сільськогосподарських культур використовуються різні види ресурсів: природні (земля, вода, сонячна радіація), технічні (трактори, сільгоспмашини, обладнання), енергетичні (паливо, електроенергія), технологічні матеріали (насіння, добрива, пестициди), трудові і фінансові ресурси.

Для обґрунтування раціонального комплексу машин важливо дати кількісну оцінку ресурсів, використовуючи енергетичні еквіваленти ресурсів та урожайності. Це дозволяє сформулювати інженерну задачу з кількісним критерієм і реалізувати системні принципи проектування технології (рис. 1).

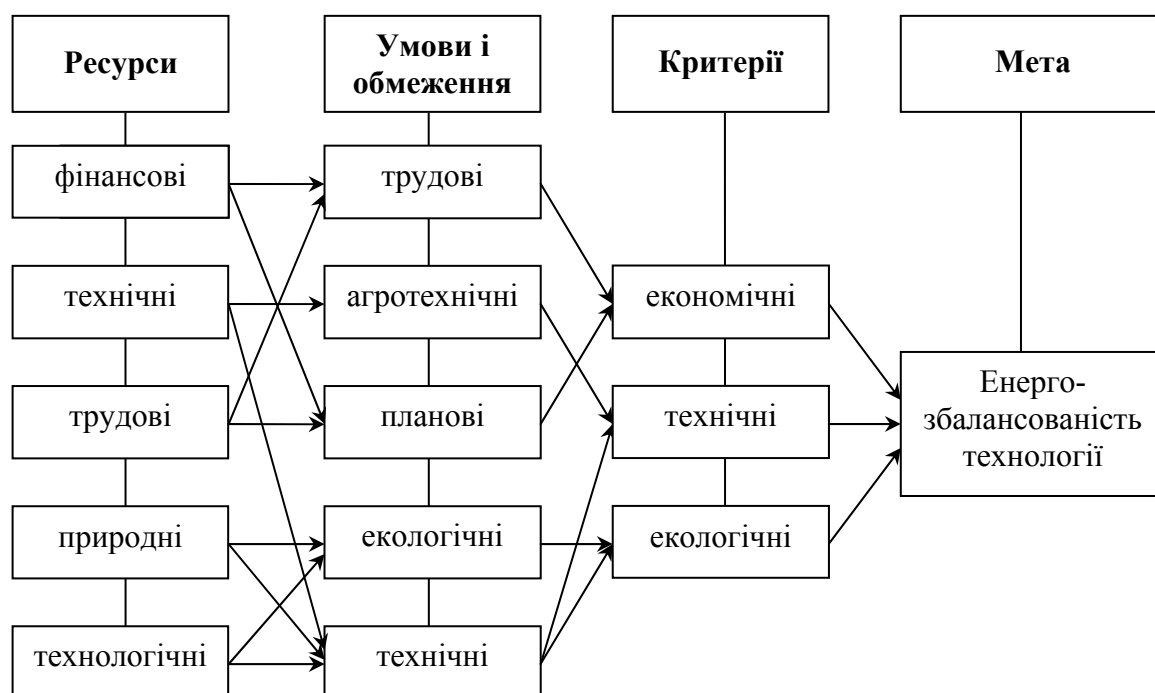

Рис. 1. Структурно-логічна схема оптимізації виробничих процесів
Джерело: адаптовано авторами на основі [5]

По кожному з видів ресурсів можна застосовувати свої методи і способи оптимізації від суб'єктивних до повністю обґрунтованих певними методиками. Використання апарату математичного моделювання спрощує задачі поставлені перед інженерно технічною службою і будує фундамент для при-

йняття управлінських рішень в сільськогосподарському виробництві. Не можливо розглядати окремо задачі оптимізації певного ресурсу, бо вплив кожного з них на кінцевий результат є достатньо вагомим. Тому лише поєднання результатів оптимізації технічних ресурсів, фінансових, технологічних з опорою на зовнішні (природні) фактори призведе до вірних стратегічних рішень в сільськогосподарському виробництві.

Наприклад, якщо досліджувати оптимальну кількість обслуговуючої техніки для працюючих агрегатів за критерієм оптимізації робочого часу, собівартості робіт, витрати енергоресурсів, то необхідно скласти план оптимального використання техніки для виконання усіх запланованих робіт так, щоб трудові, економічні або енергетичні витрати були мінімальними. Для цього, з усієї кількості агрегатів визначаємо найоптимальніший варіант для усіх видів робіт за умов повного виконання запланованого обсягу робіт (обмеження по площі), своєчасного виконання обсягу робіт (обмеження в часі), використання наявної техніки (обмеження по кількості тракторів та сільськогосподарських машин).

З урахуванням моделей формування технологій виробництва, можна сформулювати етапи системи прийняття управлінських рішень для інженерно-технічної служби аграрних підприємств (рис. 2).

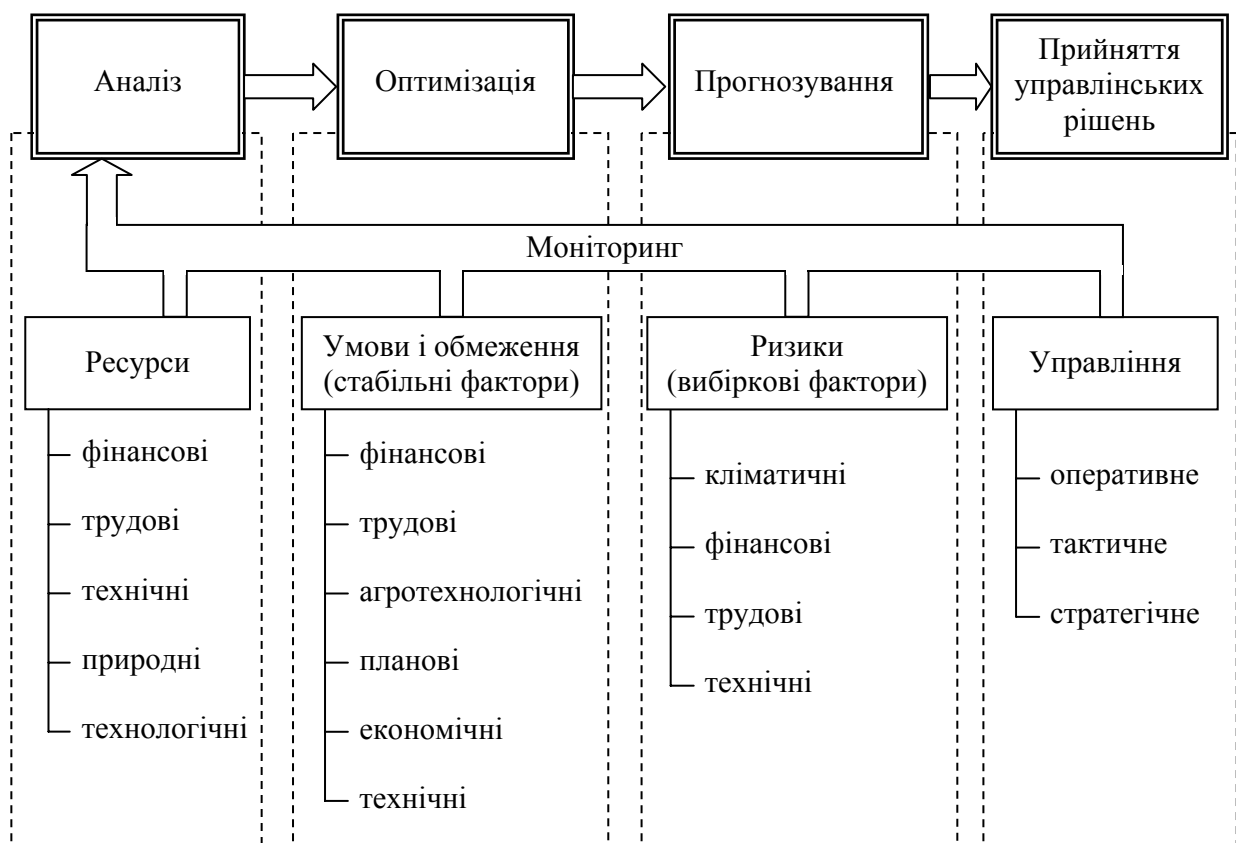

Рис. 2. Система прийняття рішень інженерно-технічної служби
Джерело: розробка авторів

Робота керівника інженерної служби не може відбуватися без аналізу умов функціонування керованого об'єкту, визначення цілей, побудови структури моніторингу протікання технологічних процесів, як системи виробництва.

ва в цілому, так і окремих її складових частин (сільськогосподарських агрегатів, комплексів машин, ремонтних майстерень тощо). Для цього потрібне налагодження зворотних зв'язків – інформаційних каналів, з дотриманням усіх вимог до отриманої первинної інформації.

До цього ж етапу – аналізу, можна віднести вивчення ресурсної бази, структурно-логічної системи управління персоналом, зовнішньоекономічні зв'язки.

Отримавши первинну інформацію, визначившись з цілями функціонування, обґрунтувавши умови і обмеження, що накладаються реальним станом підприємства, керівник інженерної служби проводить процес оптимізації з використанням відомих способів та прийомів, за допомогою моделювання чи суто інтуїтивним методом. Результатом такого процесу є чітко сформована модель виробництва, яка спрямована на отримання максимального прибутку або зменшення експлуатаційних витрат, або досягнення максимального екологічного критерію у залежності від поставлених цілей.

Але будь-яку модель можна розглядати тільки за припущення її функціонування в ідеальних умовах. Зміна факторів, включених до моделі, і тим більше випадкова, непередбачувана їх варіація, формує область ризикових змін і сценаріїв розвитку. Система прийняття управлінських рішень повинна, в такому випадку, включати елементи прогнозування, формування різних варіантів дій, для щонайшвидшого реагування під час зміни як зовнішнього середовища, так і внутрішніх складових системи виробництва.

Враховуючи вищезгадане, систему прийняття управлінських рішень для інженерної служби аграрних підприємств можливо розглядати як поєднання етапів аналізу, оптимізації та прогнозування.

Висновки. Таким чином, для оптимального використання можливостей підприємства з метою досягнення поставленої задачі з урахуванням усіх постійних і змінних факторів необхідно побудувати на підприємстві динамічну систему прийняття управлінських рішень. Ця система повинна бути адаптованою і скорегованою під функціонування конкретного господарства і базуватися як на інтегрованих інформаційних системах, так і на суб'єктивних оцінках перебігу процесів виробництва.

Список використаних джерел:

1. Виноградський М. Д. Організація праці менеджера: навч. посібн. [для студ. екон. вищ. навч. закл.] / М. Д. Виноградський, А. М. Виноградська, О. М. Шканова. – К.: Вид-во «Кондор», 2003. – 414 с.
2. Гордієнко І. В. Інформаційні системи і технології в менеджменті: навч.-метод. посібн. для самост. вивч. дисц. / І. В. Гордієнко. – [2-е вид.]. – К.: КНЕУ, 2003. – 259 с.
3. Керівництво організацією: [навч. посібн.] / О. Є. Кузьмін, Н. Т. Мала, О. Г. Мельник, І. С. Процик. – Львів: Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2008. – 244 с.
4. Мала Н. Т. Управлінські рішення: класифікація та процес прийняття / Н. Т. Мала // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – Сер.: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – Львів: Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2007. – № 605. – С. 20-24.
5. Мінькова О. Г. Критерії оцінки впливу сільськогосподарського виробництва на стан агроєкосистем / О. Г. Мінькова, Н. А. Сазонова, В. М. Сакало // Вісник Харківського

національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки. Вип. 92. – Харків: ХНТУСГ, 2009. – С. 233-237.

6. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті: навч. посібн. / [за ред. Ф. Ф. Бутинці, М.М. Шигуна]. – Житомир: Вид-во ЖДТУ, 2004. – 352 с.

Рецензент – д.е.н., доцент Писаренко В. В.

УДК 336.763.54

ІННОВАЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Смолянська О. Ю., доцент

Полтавська державна аграрна академія

У статті розкрито сутність та види інноваційних фінансових інструментів, визначено їх основні характеристики та функції на фінансовому ринку. Обґрунтовано необхідність дослідження інновацій у фінансово-кредитній сфері як основи динамічного розвитку вітчизняного фінансового ринку в умовах глобалізації.

The article reveals the essence and types of innovative financial instruments, their main characteristics and functions in the financial market. The need to research innovations in financial-credit sector as a basis for dynamic development of the domestic financial market in the conditions of globalization.

Постановка проблеми. Основною рушійною силою прогресу, без якого неможливий розвиток, в тому числі й механізмів ринкової економіки, є впровадження інновацій. Розвиток фінансового ринку також підпадає під це загальне правило. Удосконалення існуючих фінансових інструментів та створення нових продуктів і послуг стали провідними чинниками розвитку світових фінансових ринків у ХХ столітті та в свою чергу сприяли, як змінам національних фінансових ринків так і економік країн в цілому.

Важливість та своєчасність дослідження інновацій фінансового ринку на теоретико-методологічному рівні обумовлена необхідністю активізації інноваційних процесів у національному фінансово-кредитному секторі економіки.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Питання теорії і практики створення та використання інноваційних фінансових інструментів вивчали зарубіжні вчені Г. Александер, Г. Бірман, Д. Бейлі, Л. Гітман, М. Джонк, У. Едвардес, Л. Крушвіц, Д. Маршалл, Ф. Мишкін, Д. Норткотт, А. Селіщев, У. Шарп, С. Шмідт, Ф. Фабоцці, А. Фельдман, В. Ковальов та інші дослідники.

Вагомий внесок в дослідження сучасних напрямків розвитку інновацій фінансового ринку зробили вітчизняні науковці: В.П. Александрова, О. І. Барановський, А. С. Глущенко, Н. М. Пантелєєва, Л. О. Примостка, В. М. Шелудько та інші. Проте з'ясування економічної сутності та сфер застосування інноваційних інструментів фінансового ринку залишаються недостатньо розробленими і вимагають подальшого розвитку й удосконалення.

Постановка завдання. Для інвестора, як учасника фінансового ринку важливим питанням є вибір адекватних інструментів не лише інвестування, але й хеджування фінансових ризиків. Досягнення даних цілей втілили в собі інноваційні фінансові інструменти строкового фінансового ринку – фінансові